

DÜNYA EKONOMİSİ VE TÜRKİYE’NİN YERİ: TARİHSEL SÜREÇ, EKONOMİK GÖSTERGELER VE GELECEĞE YÖNELİK TAHMİNLER

THE WORLD ECONOMY AND TURKEY: HISTORY, ECONOMIC INDICATORS AND FUTURE EXPECTATIONS

Müge ÇETİNER*, Emine SEVER**

* Prof. Dr, İstanbul Kültür Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, m.cetiner@iku.edu.tr,
https://orcid.org/0000-0003-1248-5335

** Doktora Öğrencisi, İstanbul Kültür Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Bölümü,
eminesever@hotmail.com, https://orcid.org/0000-0001-9760-7447

ÖZ

Bu araştırma Dünya ve Türkiye ekonomisinin geçmiş, bugün ve geleceğini kronolojik bir süreç içerisinde inceleyerek, temel ekonomik göstergeler açısından geleceğe yönelik tahminlerin tanıtıldığı bir çalışma olması amacını gütmektedir. Araştırma altı bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünün ardından, dünya ekonomisinin tarihsel süreci dört grup altında incelenmiştir. Sonraki bölümde, dünya ve Türkiye’deki güncel ekonomik göstergelere yer verilmiş olup devamında dünya ekonomisine yön veren güncel konular ayrı ayrı gruplar halinde ele alınmıştır. Beşinci bölümde dünya ekonomisi perspektifinde kısa ve uzun vadeli makroekonomik tahminler irdelenmiş ve sonuç bölümünde genel bir değerlendirme yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Dünya ve Türkiye Ekonomisi, Güncel Ekonomik Göstergeler, Makroekonomik Tahminler.*

Jel Kodları: *F40, L16, N00.*

ABSTRACT

This research world and the history of Turkey's economy, in a chronological process of examining the present and future, is pursuing its goal to be a key economic indicators of future predictions in terms of introducing work. The research consists of six chapters. Following the introduction, the historical process of the world economy has been studied under four groups. The next section, current issues shaping the world economy in the world, and given the current economic indicators is continuing in Turkey were discussed as separate groups. In the fifth chapter, short and long-term macroeconomic forecasts in the perspective of world economy were examined and a general evaluation was made in the conclusion section.

Keywords: *Turkey and the World Economy, Current Economic Indicators, Macroeconomic Forecasts..*

Jel Codes: *F40, L16, N00.*

1. GİRİŞ

İnsanlık tarihinin büyük bölümünde, küresel ekonomik çıktıdan en fazla payı alan ülkeler veya ekonomik olarak en büyük güçler, nüfusu en yoğun olan ve en çok ülkeyi kontrol eden ülkeler olmuştur.

Bunun sebebi sanayileşmenin olmaması ve yaklaşık 300 yıl öncesine kadar dünyadaki ekonomilerin esasen tarıma dayanması ve araziden üretilen değerlerden oluşmasıdır.

Dünya üretiminin başlangıcından Sanayi Devrimine kadar teknolojik alandaki ilerlemeler, oldukça yavaş seyretmiş ve bu dönemde nüfus ve insan emeği büyüme sürecinin önemli bir bileşeni olmuştur. Fakat bu üretim tarımında iyileştirmeler olmaksızın devam ettirilememiş, 18. yüzyılın sonu ve 19. yüzyılın başında, kas gücüne dayanan ekonomiden, endüstri ve makine üretimine geçişle sonuçlanan Sanayi Devrimi ile birlikte önemli alanlarda teknolojik ilerlemeler sağlanmıştır.

1820'li yıllarda Çin ve Hindistan'ın ekonomik üretimi düşmeye başlarken Avrupa ve Amerika'nın ekonomik üretimi yükselmeye başlamış, Avrupa özelinde küresel çıktının % 21'ni karşılayan İngiltere'nin avantajı, sanayi devriminin büyük teknolojik yükselişinin yanı sıra sömürge mallarından kazanç sağlama yeteneğinden kaynaklanmıştır.

Geçtiğimiz ikibin yılda dünya nüfusu 22 kat, kişi başına gelir 13 kat, dünya GSYH'sı ise yaklaşık 300 kat artmıştır. Hindistan ve Çin 200 yıl öncesine kadar dünyanın en büyük ekonomileri olmuşlardır. Hindistan dünya nüfusunun üçte birine, Çin ise dörtte birine ev sahipliği yapmış, Hindistan dünya ekonomisinin üçte birine ve Çin de dörtte birine hükmeden ekonomilerdir (Bay, 2018).

2. DÜNYA EKONOMİSİNDE TARİHSEL SÜREÇ: KÜRESEL FİNANSIN GELİŞİMİ

Tarihsel sürece bakıldığında 1800'lü yıllardan öncesi, üretimin büyüklüğünün nüfus dağılımı ile paralel yaklaşımını, 1800'lü yıllar sonrası ise dünyadaki sanayi devrimine liderlik eden ABD ve Batı Avrupa ülkelerindeki üretkenlik faktörünün öne çıktığı zamanlardır.

M.Ö 2. yüzyıldan başlayıp 1800'lü yıllara kadar etkisini sürdüren doğuda Çin, Orta Asya, Hindistan, Güneybatı Asya ile batıda Akdeniz'den Avrupa'ya, güneyde ise Afrika'nın kuzeyine uzanan tarihin en eski ve en büyük ticaret organizasyonu olan

İpek Yolu, dünya ekonomisinin tarihsel süreci içerisinde kilit taşı öneminde bir role sahiptir. Ancak Avrupalı denizcilerin dünya geneline açılmaları ile İpek yolu önemini tamamen yitirmiştir. Böylece uzun süren yolculuklar ve malın araçlara teslim edilmesinin yerine daha kısa sürede gerçekleştirilen deniz taşımacılığı önem kazanmıştır. Yüzyıllar boyu süren İpek Yolu'nun kapanışı, tüccarları ticarete devam etmek için denizlere zorlamış bu da dünya çapında etkileşime ve küresel bir topluluğun başlangıcına yol açan Keşifler Çağı'nı açmıştır.

Keşifler Çağı ile birlikte ABD, yaklaşık 140 yıldır dünyanın en büyük ekonomisine sahip ve yaklaşık olarak dünya nüfusunun %5'ini küresel GSYH'nın %22'sini oluştururken, Avrupa GSYH'nın yaklaşık %18'ni oluşturmaktadır. Burada önemli olan nokta Avrupa ve ABD'nin göreceli olarak gücünün azalmakta olması, Asya'nın ise dünya nüfusunun %60'ını ve GSYH'nın %30'unu oluşturmasıdır. Geçmiş yarım yüzyılda, yeniden canlanan Asya ülkelerinin performansı Avrupa ve ABD'yi yakalama olasılığının var olduğunu ortaya koymaktadır (Bay, 2018).

Küresel finansın ana işlevi birikmiş sermayeyi marjinal getirisinin en yüksek olduğu ve en etkin bir şekilde kullanılabilmesi yerlere aktarmaktır. Dünya ekonomisini sürükleyen güçlü bir etken olan küresel sermayenin, sermaye fazlasının olduğu, görece getirinin az olduğu bölgelerden, üretici katkısının çok olabileceği bölgelere aktarılması dünya sisteminin dinamiklerinde ve yayılmasında önemli bir rol oynamaktadır. Hem borç verenler hem de borç alanlar sermayenin daha üretken kullanılması sayesinde kazançlı çıkarlar. Böylece bir yandan sermaye küresel talebin canlanmasına yardımcı olurken diğer yandan kapalı bir ekonominin yaratacağı eksik talep ve fazla sermaye sorunu kendiliğinden çözülmüş olur (Terzi, 2017)

Küresel finansın ev sahibi ülkelere diğer ülkelere hareketi ile ülkelerin dış varlık ve yükümlülüklerinde bir yükseliş meydana

gelmektedir. Küresel finansın en önemli katkılarından biri ekonomik büyümeyi sağlamasıdır. Böylece, ülkelerde finansal derinliği arttırarak, finansal olarak daha etkileşimli bir dünyaya yol açmaktadır (Moshirian, 2007).

Küresel finans, önemli değişimleri de beraberinde getirmektedir. Yeni teknolojik gelişmeler, finansal sektörün ve sermaye hesabının özgürleşmesi, yeni gelişmelere yol açmaktadır. Küresel finans bir yandan ülkelerin karşılıklı bağımlı olmasına yol açarken, diğer yandan ulusal gücün önemli bir kaynağı haline gelebilir.

Aynı zamanda küresel finans etkin olarak yönetilemediği takdirde, finansal istikrarsızlığın temel kaynaklarından biri haline gelebilir. Bunun sonucu olarak, sistem içinde finansal krizlere neden olabilir ya da spekülasyon hareketlere yol açarak ülke ekonomilerinin olumsuz etkilenmelerine yol açabilir. 1997 ve 1998'de Asya ve Rusya'da ortaya çıkan krizler, 1999 Brezilya, 2001, 2008 Türkiye finansal krizlerinde olduğu gibi (Terzi, 2017).

Küresel finansın sürükleyici güçleri olarak hükümetler, özel yatırımcılar, borç alanlar ve finansal kurumlardan bahsedilebilir. Bu kurumların her biri küresel finansın gelişmesine yardımcı olmaktadır. Hükümetler finansal sektör ve sermaye hesabı üzerindeki sınırlamaları kaldırarak küresel finansın yayılmasına katkı sağlar. Borç alanlar ve yatırımcılar, tüketim ve yatırıma ilişkin finansal kısıtlarını ortadan kaldırır. Böylece firmaların alternatif finans imkânları ile büyüebilmesine katkı sağlarlar (Schmukler, 2004).

Küresel finansın gelişimini dört dönemde inceleyebiliriz: 1800'lü yıllardan 1. Dünya Savaşı'na kadar olan dönem, 1. Dünya Savaşı'ndan Bretton Woods sisteminin kurulmasına kadar olan dönem, Bretton Woods dönemi ve Bretton Woods'tan günümüze kadar olan dönem (Terzi, 2017).

2.1. Altın Standardı Dönemi (1814-1914):

Bu dönemin en belirgin özelliği, uluslararası ödemelerin bir anlaşmaya bağlı

olmaksızın, ülkeler arasında kendiliğinden oluşmasıdır. Bu durum ülkelerarası sermaye hareketlerini kolaylaştırarak, gelişmiş sanayi ülkelerindeki sermayenin üretken yerlere yönelmesini sağlamıştır. Sermayenin marjinal getirisini arttırmak istemesi ile birlikte, uluslararası ekonomide yeni bir dönem başlamıştır. Sermayenin yoğunlaştığı yerlerin başında İngiltere gelmekte olup, Fransa ve Almanya ise daha çok, sermayenin diğer ülkelere taşınmasına yardım eden ülkeler olmuştur (Terzi, 2017).

Bu dönemde İngiltere'nin sermaye ihracı, milli gelirinin %10'una ulaşmıştır. Sermayenin yöneldiği yerler ise daha çok yeni göç alan yerleşim merkezleri Arjantin, Avustralya, Kanada ve ABD olmuştur

Altınla gerçekleştirilen işlemler mal ve hizmet transferine yardımcı olmuş, alınan borç altın, borç veren ülkelerde kredi daralmasına yol açmadan, borçluların kredilerini genişletmesine olanak sağlamıştır. Ayrıca bu dönemde ülkelerin paraları, sahip oldukları altın rezervine bağlı olarak belirlenmekteydi.

Fakat altın standardının kendi içinde bazı sorunları bulunmaktaydı. Örneğin, para arzı üzerindeki kontrol sınırlıydı. Bundan dolayı, ödemeler dengesinin açık vermesi durumunda para stoku azalmakta, fazla vermesi durumunda para stoku artmaktaydı. Para arzının daralması ekonomide durgunluğa sebep olmakta, gelir ve istihdamı olumsuz etkilemekteydi. Bu yüzden ülkeler altın rezervleri koruyabilmek için müdahalelerde bulunmak durumunda kalmış, bu müdahaleler de ödeme dengesinin kendi ayarlama mekanizmasının düzgün çalışmasını engellemiştir.

Altın standardı sisteminin ödemeler dengesini sağlamada başarısız olması, büyüyen ekonomilerin gereksinim duydukları para talebinin mevcut altın miktarları ile karşılanamayacağı endişeleri, fiyat istikrarını sağlayıp sağlamadığına ilişkin farklı görüşler, savaşın getireceği yüklerle birleşince altın standardı sistemi sona ermiştir (Terzi, 2017).

İngiltere, bu dönemin sürükleyici gücü olmuştur. İngiliz finans kuruluşları, son kredi merci olarak adlandırılan rolü üstlenmişler ve küresel finans sistemini Birinci Dünya Savaşı'nın başlamasına kadar yönetmişlerdir.

2.2. İki Dünya Savaşı Arası Dönem (1914-1944):

Birinci dünya savaşı, sadece küresel finansın hareket alanını kısıtlamakla kalmamış, aynı zamanda ülkelerin sermayelerini koruma yönündeki arzularını artırmıştır (Kazgan, 2016).

1. Dünya Savaşı başlamadan kısa bir süre önce, Henry Ford'un icadı olan montaj hattında çalışmanın yaygınlaşması ile makine üretimi sanayileşmeyi hızlandırmış, ücretler artmış, holding ve tröst türü yeni iş modelleri ortaya çıkmıştır. Bu dönemde mevduat işlemleri ile yatırım etkinliklerini birlikte gerçekleştiren Amerikan bankaları, İngiliz bankalarının yerine geçmeye başlamıştır. Savaşın sonunda ekonomik bir güç olarak ortaya çıkan Amerika, dünya ekonomisindeki ağırlığını artmaya başlamıştır. Tıpkı, 16. yy'da Amsterdam'ın Floransa'nın yerine geçmesi, ardından Londra'nın Amsterdam'ın yerini alması gibi, 1920'lerde de New York Londra'yı ele geçirmeye başlamıştır. Bundan sonra artık küresel finans sistemi ABD'nin önderliğinde işlemeye başlamıştır.

Savaşın sona ermesiyle birlikte altın standardına yeniden dönülmek istenmiştir. Buna yönelik olarak konferanslar yapılmış (Brüksel Konferansı-1920, Cenova Konferansı-1923)'dir. Altın döviz standardı, Cenova Konferansı sonucunda geniş bir uygulama alanı bulmuştur. Uluslararası altın standardına dönme girişimleri gerçekleşse de Büyük Bunalım, (1929) piyasaların bu başarısını gölgelemiştir. New York borsası çökmüş, finans krizini ekonomik kriz takip etmiştir (Terzi, 2017).

Büyük Bunalım sonrası, finansal piyasalardaki serbest girişimler, ülkelerin ödemeler dengesizliklerinin artması, sermaye kaçışları ve borç sorunları

nedeniyle yerini finans kontrollerine bırakmıştır. Bundan dolayı, 1930'lu yıllar ülkelerin altın standardından çıkmalarına sahne olmuştur.

Daha sonra hemen hemen her ülke, ithal vergileri ve kota gibi önlemlerle ithalatını sınırlayıp, ihracatını artırarak ekonomik bunalım sonucunda ortaya çıkan işsizliği azaltmaya ve döviz kurunun değerinin düşmesini önlemeye çalışmıştır. Bu yıllarda, ülkeler arasında ticari ilişkilerin gelişmesini sağlayacak uluslararası bir ödeme sistemi kurulamamış, ülkeler kendi para sistemlerini oluşturmaya çalışmışlardır. Uluslararası para sistemi de 3 parasal bloka bölünmüştür. Bunlardan birincisi "Sterlin Bloku"dur ve İngiltere'nin deniz aşırı sömürgelerini kapsamaktaydı. İkinci blok "Dolar Bloku", üçüncü blok da "Altın Bloku" olmuştur (Terzi, 2017).

2.3. Bretton Woods Dönemi (1944-1973):

Küresel finansın üçüncü dönemi bir dizi yeni olaylar dizisi ile başlamıştır. Bir yandan ülkeler arasında küresel finansın yönetimi konusundaki işbirliğine gitmeleri diğer yandan yeni küresel fonların, resmi fonların ve Euro-Dolar'ların sahneye çıkışına tanık olunmuştur. Küresel finansın bu dönemi, II. Dünya Savaşı sonrasında başlar ve özellik açısından birinci ve ikinci dönemden farklılık gösterir. Savaş öncesi sermaye akışı neredeyse tamamen özel fonlardan oluşuyorken, savaştan sonra resmi yabancı yardım da küresel finansın bir ögesi haline gelmiştir. İlk olarak ABD, Marshall Planı doğrultusunda Batı Avrupa'ya yardım göndermiş, ardından savaşın yaralarını sarmak için diğer zengin ülkeler az gelişmiş ülkelere yardım etmeye başlamışlardır.

1940'lı yıllar öncesinde görülen enflasyon, deflasyon, ödeme güçlükleri gibi parasal sorunlar, ülkelerin uluslararası bir para sisteminin gerekliliği konusundaki isteklerini de artırmıştır. Bunun sonucu olarak, Bretton Woods konferansları 1-22 Temmuz 1944 tarihinde New Hampshire'da savaş sonrası uluslararası ekonomik ilişkilerin hızla kurulmasını sağlamak, uluslararası parasal bir sistemin esasları

üzerinde görüş birliğine varmak amacıyla gerçekleştirilmiştir.

İlk defa küresel finans sisteminin yönetimi konusunda ülkelerin bir araya gelip anlaşmaları söz konusu olmuştur. Bretton Woods anlaşması ile ülkelerin uluslararası ticaretini ve ekonomik büyümelerini kolaylaştırıcı yeni bir para sistemi benimsenmiş oluyordu. Bu sistem sabit kurları temel alıyordu. Sistemin işlerliğini sağlamak amacıyla uluslararası bir kurumun oluşturulması gerekmiştir. IMF, ayarlanabilir sabit kur sisteminin istikrarını sağlamak ve uluslararası parasal ilişkileri düzenlemek için kurulmuştur.

Savaşın zarar görmemiş tek sınai güç olan ABD, 1945 yılında dünya altın rezervinin dörtte üçünü elinde bulunduruyordu. Yani bir tek ABD paralarının altınla konvertibilitesini koruyabilmiştir. Bretton Woods sisteminin temeli olan bu konvertibilite, doları en üstün uluslararası para birimi, altın kadar sağlam ve getirisi olan likit bir aktif haline getirmiştir.

1970'lerde Bretton Woods'un önemli para birimlerinin sabit kalmak yerine dalgalanmasına neden olan çöküşü küresel kapitalizmi hızlandırdı. Bretton Woods sistemi dünya ekonomisinin birbiriyle bağlantılı ulusal ekonomilerden oluştuğu varsayımına dayanmıştı. Amacı ulus devletler arasındaki ticaret ilişkilerini düzenleyerek, ulusal düzeyde ekonomik istikrarı güvence altına almaktı. Fakat sistemin çöküşü, sabit kurdan dalgalı kura geçilmesinin ulusal ekonomileri daha fazla rekabet baskısına açması anlamında ulusal ekonomileri zayıflattı (Terzi, 2017).

2.4.-Bretton Woods Sonrası Dönem (1973-Günümüze Kadar)

Bretton Woods sonrası döneminin ilk önemli olayı petrol fiyatlarındaki yükseliş olmuştur. 1973 ve 1979 yıllarında yaşanan OPEC krizi, petrol ihracatçısı ülkelerin ihracat gelirlerini artırmıştır. "OPEC Krizi" adı verilen bu olay nedeniyle petrol ihraç eden ülkelerin cari işlem hesabında ortaya çıkan artışların küresel finans piyasasında bir likidite kıtlığına neden olacağı korkusu

gerçek olmamış, aksine bir likidite bolluğu doğmuştur.

Eurodolar piyasaları, petrol şokuyla birlikte küresel finansın merkezi haline gelmişlerdir. Yom Kippur Savaşı'nın ardından 1973'de petrol fiyatının dörde katlanması, 1979'da İran Devrimi ve 1980'de Irak'ın İran'ı tehdit etmesiyle üçe katlanması küresel finansın akışının derinden sarsılmasına yol açmıştır.

Avrupa pazarlarının 1973'den sonraki aşırı likiditesi, bu pazarlara aracılık edenlerin mali tutumlarını etkilemiştir. Bankalar tarafından sadece mevduat almak için değil, aynı zamanda kredi alacak potansiyel kişileri bulmak için de kıyasıya bir rekabet başlamıştır. Latin Amerika ülkelerinin çoğu, Güney Kore ya da Filipinler gibi bazı Asya ülkeleri ve az sayıda Afrika ülkesi, özellikle petrol sahibi olan ülkeler hem iyi hem de kötü anlamda bu beklenmedik mali krizden faydalanabilmiştir (Terzi, 2017).

Sonrasında 1979'da başlayan "Ekim Devrimi", ABD'deki enflasyonu durdurmayı ve yetmişli yıllarda uygulanmış olan negatif reel faiz oranlarına son vermeyi amaçlamıştır. Faiz oranları daha önce hiç görülmemiş düzeylere yükselmiştir. 1980 ve 1981'de kısa vadede faiz oranları %20'ye yaklaşmıştır. Bu durum, borçları sabit olan gelişmekte olan ülkeler için faiz yükümlülüklerinin 1975-1977 yıllarında yürürlükte olan oranlara göre üçe katlanmasına neden olmuştur. Bu parasal krizin üstüne bir de ikinci petrol kriziyle ilişkili olaylardan kaynaklan dünya çapındaki durgunluğun ve ABD'deki kemer sıkma politikalarının sonuçları eklenmiştir. İhracat piyasalarının daralması ve hammadde fiyatlarının düşmesi tam da faiz yükümlülüklerinin ölçüsüzce yükseldiği bir ana denk gelmiş ve darda kalan ülkelerin acilen küçülmeye gitmekten ya da kısa vadeli borçlanmadan kaçınmaktan başka seçeneği kalmamıştır.

Ortaya çıkan bu durum bankaları, gelişmekte olan ülkelere verdikleri kredileri kesmeye yöneltmiştir. Fakat bu da korkulan durumun gerçekleşmesine, yani geri ödemelerin durmasına sebep olmuştur.

Ağustos 1982’de ilk defa Meksika taahhütlerini ödeyemeyeceğini açıklayarak borç krizinin önünü açmıştır (Terzi, 2017).

3. DÜNYA VE TÜRKİYE GÜNCEL EKONOMİK GÖSTERGELER

Uluslararası kuruluşlar, en son küresel krizden bu yana tamamıyla toparlanamayan dünya ekonomisinin 2019’da yeni risklerle karşı karşıya kalacağını, bundan dolayı Çin

ve Avrupa ekonomileri başta olmak üzere dünya ekonomisinde önemli bir yavaşlama beklemektedir. Tablo 1’de listelenediği gib, IMF, OECD ve Dünya Bankası büyüme beklentileri ortalaması Küresel ekonomi için 2018’de %3,5 iken, 2019 ve 2020’de %3,3’e düşüyor. Euro Bölgesi beklentileri ise büyümenin %1,9’dan %1,6’ya doğru gerileyeceği yönündedir. 2017 yılında Avrupa Birliği’nde büyüme %2,3’e kadar yükselmişti. Küresel ekonomi ise 2017’de %3,7 büyümüştür (TÜSİAD, 2019).

Tablo 1: Uluslararası Kurumların Büyüme Tahminleri

Uluslar arası Kurumların Büyüme Tahminleri				
GSYH Büyümesi (%)	Kurum	2018	2019	2020
Türkiye	OECD	3,3	-0,4	2,7
	IMF	3,5	0,4	2,6
	Dünya Bankası	3,5	1,6	3,0
	Ortalama	3,4	0,5	2,8
Küresel	OECD	3,7	3,5	3,5
	IMF	3,7	3,5	3,6
	Dünya Bankası	3,0	2,9	2,8
	Ortalama	3,5	3,3	3,3
Euro Bölgesi	OECD	1,9	1,8	1,6
	IMF	1,8	1,6	1,7
	Dünya Bankası	1,9	1,6	1,5
	Ortalama	1,9	1,7	1,6

Kaynak: (TÜSİAD, 2019)

2017 yılında yeniden hızlanan dünya ekonomisi küresel ticareti canlandırmış, ticaret hacmi %5,2 oranında artmıştır. Uzun süredir %3 civarında seyreden ticaret hacmindeki bu artış emtia fiyatlarına yansımış petrol ve hammadde fiyatlarında artış gözlemlenmişti. Brent petrol ve temel metal ve mineral fiyatları endeksine göre, 2017 yılında Brent petrol ve temel metal ve mineral fiyatları yaklaşık %24 oranında artmıştır. 2018’in ilk yarısında da artış devam etmiş fakat küresel ticaret hacmindeki yavaşlamaya paralel olarak emtia fiyatları yılın ikinci yarısında azalmaya başlamıştır. Çin ekonomisinde beklenenden hızlı yavaşlamanın, emtia fiyatları üzerinde bir süre daha baskı

yaratmaya devam edeceği düşünülmektedir. İran yaptırımları sonucunda, 56 dolara kadar gerileyen Brent petrol fiyatı tekrara 60-65 dolar bandına çıkmıştır (TÜSİAD, 2019).

Dünya ekonomisinden sonra Türkiye’nin ekonomik durumuna göz atıldığında, 2017 yılında iç talebi artırmaya yönelik alınan tedbirlerin, büyüme üzerinde oldukça etkili olduğu ve ekonominin %7,4 oranında büyüdüğü gözlemlenmiştir. Burada Kredi Garanti Fonu’nun (KGF) devreye girmesi ve kredilerde yaşanan yüksek oranlı artış büyümede ana etken olmuştur.

2018 yılına hızlı başlayan Türkiye ekonomisi ilk çeyrekte %7,3 büyümüştür.

Ancak küresel sermayenin gelişmekte olan ülkelerden çıkış göstermesi ve Türkiye'ye özel bazı siyasi belirsizlikler ekonomiyi ciddi bir finansal şok ile karşı karşıya bırakmış, reel ekonomi bu şokun etkisiyle küçülmeye devam etmiştir.

2018 üçüncü çeyreğinde yıllık büyüme %1,6'ya düşerken, ikinci çeyreğe kıyasla ekonomi %1,1 küçülmüştür. Son çeyreğe ilişkin göstergeler ise %3-4 arasında bir küçülmeye işaret etmektedir. Nitekim reel ekonomiye ilişkin göstergelerin ihracat hariç hemen hepsinde son 3 çeyrektir azalma olmaktadır. Sanayi üretim endeksi ikinci çeyrekte bu yana azalıyor. En son Aralık ayında görülen büyük düşüş ile bir önceki çeyreğe göre düşüş %5,2 oldu. Kapasite kullanım oranı ise 2,5 yüzde puan aşağıda. Reel kesim güven endeksinde düşüş son çeyrekte yavaşlarken tüketici güven endeksinde derinleşti ve 10,5 oldu (TÜSİAD, 2019).

Perakende satışlar da üç çeyrektir azalıyor ancak son çeyrekte düşüş hızlandı ve bir önceki çeyreğe göre %5,6 oldu. Otomotiv satışları %43,9 oranında düşerken otomotiv üretimi de bir önceki çeyreğe göre %10 azaldı. İhracatın hala artıyor oluşu sanayi üretiminde ve otomotivde daha büyük bir azalmayı önledi. Ancak Avrupa Birliği'nin yavaşlıyor oluşu ihracatı 2019 yılında bir miktar yavaşlatabilir. Son çeyrekte Avrupa Birliğine özellikle Almanya'ya yapılan ihracatta yavaşlama görüldü. Buna rağmen ihracat altın hariç reel olarak bir önceki çeyreğe göre %15,8, bir önceki yılın aynı çeyreğine göre ise %12 arttı.

İthalat ise yaşanan kur şokunun ve küçülmenin etkisiyle üçüncü çeyrekte %12,5 son çeyrekte ise %4,7 azaldı. Geçen yılın aynı çeyreğine göre ise azalma üçüncü çeyrekte %14,1 son çeyrekte ise %24 oldu. İthalattaki azalmanın yılın ilk yarısında da devam etmesini beklenmektedir.

Reel ekonomideki göstergeler üçüncü çeyrekte sonra ekonominin dördüncü çeyrekte de küçüleceğini ve teknik resesyona girileceğini gösteriyor. İlk çeyrek ile ilgili henüz tüm veriler mevcut olmasa da kredi büyümesindeki sınırlı iyileşme

küçülmenin yavaşlayarak devam edeceğine işaret ediyor. Kapasite kullanım oranında Ocak ayında 0,3 yüzde puanlık bir artış oldu ancak tüketici güveni Ocak ayında da düşüşe devam etti. Ocak ayında konut satışları da bir önceki yılın aynı ayına kıyasla %24,8 oranında azaldı (TÜSİAD, 2019).

Perakende satışlar da üç çeyrektir azalıyor ancak son çeyrekte düşüş hızlandı ve bir önceki çeyreğe göre %5,6 oldu. Otomotiv satışları %43,9 oranında düşerken otomotiv üretimi de bir önceki çeyreğe göre %10 azaldı. İhracatın hala artıyor oluşu sanayi üretiminde ve otomotivde daha büyük bir azalmayı önledi. Ancak Avrupa Birliği'nin yavaşlıyor oluşu ihracatı 2019 yılında bir miktar yavaşlatabilir. Son çeyrekte Avrupa Birliğine özellikle Almanya'ya yapılan ihracatta yavaşlama görüldü. Buna rağmen ihracat altın hariç reel olarak bir önceki çeyreğe göre %15,8, bir önceki yılın aynı çeyreğine göre ise %12 arttı.

İthalat ise yaşanan kur şokunun ve küçülmenin etkisiyle üçüncü çeyrekte %12,5 son çeyrekte ise %4,7 azaldı. Geçen yılın aynı çeyreğine göre ise azalma üçüncü çeyrekte %14,1 son çeyrekte ise %24 oldu. İthalattaki azalmanın yılın ilk yarısında da devam etmesini beklenmektedir.

Reel ekonomideki göstergeler üçüncü çeyrekte sonra ekonominin dördüncü çeyrekte de küçüleceğini ve teknik resesyona girileceğini gösteriyor. İlk çeyrek ile ilgili henüz tüm veriler mevcut olmasa da kredi büyümesindeki sınırlı iyileşme küçülmenin yavaşlayarak devam edeceğine işaret ediyor. Kapasite kullanım oranında Ocak ayında 0,3 yüzde puanlık bir artış oldu ancak tüketici güveni Ocak ayında da düşüşe devam etti. Ocak ayında konut satışları da bir önceki yılın aynı ayına kıyasla %24,8 oranında azaldı.

2017 yılında %11,9'a yükselen enflasyon 2018 yılında %20,3 olmuştur. Ekim ayında görülen %25,2 oranı ise bugüne kadar son 15 yılda görülen en yüksek enflasyon oranı oldu. İthal girdi maliyetlerinin kur artışı ile yükselmesi enflasyonun en önde gelen nedenlerinden biri oldu. Kurda son aylarda

görülen gerilemeye rağmen üretici fiyat enflasyonu Ocak 2019'da %32,9 oldu. Üretici fiyatları ile tüketici fiyatları arasındaki makas hala kapanmış değildir (TÜSİAD, 2019).

2018 yılında ihracat %7 oranında artarak 168 milyar dolar, ithalat ise %4,6 azalarak 223 milyar dolar olmuştur. Böylece dış ticaret açığı 76,8 milyar dolardan 55 milyar dolara gerilemiştir. Cari açık ise 47,1 milyar dolardan, 27,6 milyar dolara gerilemiştir. İhracattaki artış ağırlıklı olarak Avrupa Birliği'ne yapılan ihracattan kaynaklanmıştır. Kuzey Afrika ve Orta Doğu'ya ihracat ise 2018 yılında %9,3 azalmıştır. Diğer ülkelere yapılan ihracatta da %12 oranında artış görülmüştür. İthalatta en büyük düşüş altında gerçekleşmiş ve bunun yanında altın harici ithalatta da önemli oranda azalma görülmüştür. bunun yanında enerji ithalatı artarken, diğer hammadde, sermaye mali ve tüketim mallarında düşüş görülmüştür. Toplamda ithalat %4,6 azalarak, Ağustos sonrası ithalattaki düşüş kur şoku ve ekonomik daralma nedeniyle hızlanmıştır.

Ekonomideki daralma işsizlik oranını artırarak, işsizlik 2018 yılı son çeyrekte %12'ye yükselmiştir. Tarım dışı işsizlik %14, genç işsizliği ise %22,2 olmuştur. 2018 Nisan ayında %9,9 ile tek haneye inen işsizlik ikinci çeyrekte başlayan yavaşlamanın etkisiyle yavaş yavaş artmaya başlamış ve son çeyrekte reel ekonomide daralmanın hızlanmasıyla Kasım ayında 0,6 puan artarak %12 olmuştur. 2009 krizinde işsizlik oranı %13,8'e kadar yükselmiş ve Ocak ayında asgari ücrete enflasyon

oranının üzerinde yapılan %26'lık artış ve talep koşullarında zayıflığın devam etmesi nedeniyle yılın ilk çeyreğinde işsizlik oranının yükselmeye devam ettiği görülmüştür.

Bunlara ek olarak, küresel finans merkezleri, buldukları ülkelerin ulusal ekonomileri ile dünyanın diğer ekonomileri arasında mal, hizmet, bilgi ve sermaye akışının sağlanması için gerekli olan uluslararası yetkinlik ve kapasiteye sahip uzmanlaşmış kurumların yoğunlaştığı şehir bölgeleri olarak tanımlanmaktadır (TSPB, 2019). Bu tanım doğrultusunda, dünyada finans merkezlerinin gelişmişliği konusunda sıralama yapan ve genel kabul görmüş Global Financial Centres Index (GFCI) metodolojisine göre, finans merkezlerin beş ana alanda rekabetçi olması gerekmektedir. Bu alanlar, iş ortamı, beşeri sermaye, altyapı, finansal hizmetler sektörünün gelişmişliği ve şehrin itibarı olarak belirlenmiştir. Bu şehirlerin ülke içinde birikmiş sermayenin dış dünyaya akışını kolaylaştırma, coğrafi avantajlarını kullanma, belirli bir ürüne odaklanma (örneğin yabancı para işlemleri), elverişli vergi politikaları, özel hukuk sistemi ve benzeri teşvikler sağlayan serbest bölgeler kurma gibi konumlanmalar yoluyla ön plana çıktıkları görülmektedir (GFCI, 2018).

Tablo 2, dünyadaki önemli finans merkezlerini ve bunların 2014 ile 2018 yıllarında buldukları sıralamalarını listelemektedir.

Tablo 2: Dünya Finans Merkezleri

	Küresel Finans Merkezleri Sıralaması		
	Eylül 2014	Eylül 2018	Sıralamadaki Değişim
New York	1	1	-
Londra	2	2	-
Hong Kong	3	3	-
Singapur	4	4	-
Şanghay	20	5	↑ 15
Tokyo	6	6	-
Sidney	23	7	↑ 16
Beijing	32	8	↑ 24
Zürih	7	9	↓ 2
Frakkfurt	16	10	↑ 6
Dubai	17	15	↑ 2
Seul	8	33	↓ 25
Tallinn	-	52	
Astana	-	61	
İstanbul	42	68	↓ 26
Toplam Merkez Sayısı	100	83	

Kaynak: (GFCI, 2018)

4. DÜNYA EKONOMİSİNE YÖN VEREN GÜNCEL KONULAR

Dünya ekonomisine bakıldığında, günümüz gelişmeleri içinde geleceği etkileyecek belli başlı konu başlıkları arasında Brexit, Küresel Ticaret Savaşları ve Tek Kuşak Tek Yol Projesi özellikle üzerine durulması gereken konulardır.

4.1. Brexit

Brexit, Britanya'nın ilk iki (Br) ile exit kelimesinin birleşmesinden oluşan ve İngiltere'nin Avrupa Birliği'nden ayrılması anlamına gelen bir kelimedir. 2008 yılı küresel mali krizden pek çok ülke gibi olumsuz etkilenen İngiltere ekonomisi, 2013 yılından sonra ihracat, tüketici harcamaları ve işletme yatırımlarının desteği ile görece istikrarlı bir büyüme profili sergilemiştir.

Yapısal olarak dış ticaret açığı veren bir ekonomisi olan İngiltere'de 2008 yılında 44,9 milyar Sterlin olarak gerçekleşen ticaret açığı, 1999-2014 döneminin en yüksek seviyesine ulaşmış, sonrasında girdiği düşüş eğilimi ile 2014 yılında dış ticaret açığı 33,7 milyar Sterlin olarak gerçekleşmiştir. 2016 tarihinde yapılan referandumdan ayrılma kararı çıkmasının, ekonomi üzerinde önemli etkileri olacağı tahmin edilmektedir. 2013 yılından bu yana ihracat, tüketici harcamaları ve işletme yatırımları desteği ile görece istikrarlı bir büyüme sergileyen İngiltere ekonomisinde tüketici güveninde bozulma, yatırımlarda azalış ve ihracatın, yeni ticaret anlaşmalarının gelişimine bağlı olarak zayıflaması ile büyüme görünümünde güç kaybı yaşanabilecektir (Acemoğlu, Laibson, & List, 2016).

Brexit'in aynı zamanda İngiltere'nin yabancı doğrudan yatırımlarında %22

oranında bir azalmaya sebep olacağı tahmin edilmektedir. İngiltere'nin AB'den çıkması, finansal piyasalarda netliğin kaybolmasına ve ticaretin istikrarsızlaşmasına yol açarak küresel ekonomiyi olumsuz etkileyebilecektir. Londra'nın küresel finansal bir merkez olması dolayısıyla, Brexit İngiltere'nin sermaye piyasasını olumsuz etkileyebilir.

İngiltere, Türkiye'nin Almanya'dan sonra en fazla ihracat yaptığı ülke olmasından dolayı, oldukça önemli bir ticaret ortağıdır. İngiltere'nin Türkiye'nin ihracatındaki payı %7,3'tür.

İngiltere'nin AB'den ayrılması sonrası ekonomik ilişkilerinde birlikteliğin devam etmesi ve birlik avantajlarından yararlanabilmesi ancak, oruç Modeli, İsviçre Modeli, Gümrük Birliği ve Dünya Ticaret Örgütü modeli gibi alternatif bir modelle mümkün olabilecektir.

4.2. Ticaret Savaşları

“Ticaret savaşları” gündeme gelmeden önce “kur savaşları” kavramı geniş çevrelerce tartışılmaktaydı. Burada akla gelen ilk kritik sorular, “kur savaşları ve ticaret savaşları farklı savaşlar mıdır? Amaç ve etki alanları aynı mı, yoksa farklı mıdır?” şeklindedir.

“Kur savaşı, genel olarak bir ülkenin devalüasyon yaparak kendi para biriminin değerini düşürüp, ihracat pazarlarında görece rekabet avantajı sağlaması ve yüksek döviz kuru ile ithalatı sınırlandırma stratejisini uygulamaya koyduğu bir süreçtir. Bir ülkenin rekabetçi devalüasyonlar aracılığıyla diğerlerine karşı yürüttüğü kur savaşı, uluslararası ekonomideki en yıkıcı ve korkulan sonuçlardan biridir.

“Ticaret Savaşları ise, korumacılık uygulayarak ithalatına kısıtlamalar getirmiş olan bir ülkeye karşı başka ülkelerin de benzer yollarla misilleme yapmaları halinde ortaya çıkan durumdur. Konu korumacılıktan ticaret savaşlarına sıçradığında bu savaşa giren ekonomiler birbirlerinden yaptıkları ithalatı kısıtlamaya yönelirler ve bu hamlelerin sonucu olarak

uluslararası ticaret hacmi düşmeye başlar (Yılmaz & Divani, 2018).

4.3. Tek Kuşak Tek Yol Projesi

Bu proje, Yeni İpek Yolu projesi olup, başta Çin olmak üzere bağımsızlıklarını kazandıktan sonra dünyayla ekonomik entegrasyonu sağlamak isteyen Orta Asya Türki Cumhuriyetleri ile Türkiye, İran ve Rusya gibi önemli ülkeleri kapsamaktadır. Çin, dünyanın en büyük ulaşım projesi olarak görülen “Tek Kuşak, Tek Yol” yani Modern İpek Yolu projesini hayata geçirmek adına önemli çalışmalar yapmaktadır. Bu güzergâhlar, politik eşgüdüm, altyapı ve teknik standartların, serbest ticaretin ve finansal bütünlüğün gerçekleştirilmesini amaçlayan Asya ve Avrupa arasındaki ekonomik bütünleşmeye katkıda bulunacak şekilde oluşturulmuştur.

İpek Yolu Ekonomik Kuşağının öncelikli hedefleri arasında güzergâh üzerindeki Orta Asya ülkelerinde altyapı imkânlarının iyileştirilmesi, yerli ve yabancı yatırımların artırılması ve ticaret serbestliğinin sağlanması yer almaktadır. Proje kapsamında kara yolu, yüksek hızlı demir yolu, havaalanları ve deniz limanları, doğalgaz hatları ve diğer altyapı projeleri bulunmaktadır. İpek Yolu, uluslararası ekonomik işbirliği modelini ortaya çıkaracak, Avrasya'da kalkınma ve entegrasyonu için katalizör görevi görecektir. Çin'in küresel finansal gücü, güvenlik tehditlerini hafifletme ve stratejik birikime sahip olması Avrasya'nın kritik önem taşıyan altyapısı ve bağlantı yetersizliğine büyük ölçekli finansal alternatifler sağlayabilecek ve bunun uzun vadeli ekonomik siyasi sonuçları olacaktır (Bay, 2018).

5. MAKROEKONOMİK TAHMİNLER

5.1. 2019 İçin Dünya ve Türkiye Ekonomisi Projeksiyonu

2019'da Türkiye ekonomisinde büyümenin ihracat ve iç talep arasında daha dengeli şekilde olacağı beklenmektedir. Net dış talebin büyümeye pozitif bir katkısının

olacağı tahmin edilmiştir. Net dış talep üzerindeki temel belirleyiciler AB ekonomisindeki büyüme, petrol ve diğer hammadde fiyatlarında artış ve bölgesel jeopolitik riskler olacaktır.

Sıkı para politikasının 2019'da yıl boyu sürdürüleceği varsayılmış, enflasyonda kalıcı bir düşüş görülmeden herhangi bir gevşeme adımı atılmayacağı öngörülmüştür. Ayrıca talep koşullarındaki zayıflığın fiyatlar üzerindeki baskının azalmasına katkıda bulunacağı varsayılmıştır. Bu nedenle özel tüketimdeki artışın çok sınırlı olacağı tahmin edilmekte, yatırımların ise artan finansman maliyetleri, jeopolitik riskler ve küresel yavaşlama nedeniyle azalmaya devam etmesi beklenmektedir. Kamu harcamalarının Orta Vadeli Programda öngörüldüğü şekilde gerçekleşeceği varsayılmıştır. Bu durumda büyümeye buradan gelecek katkı sınırlı olacaktır (TÜSİAD, 2019).

AB ekonomisinde yavaşlamanın varsayılandan daha yumuşak olması, Brexit'in gerek İngiltere gerekse AB ekonomilerine en az zarar verecek şekilde müzakere edilmesi ve jeopolitik risklerin

bertaraf edilmesi net dış talebin büyümeye katkısını artırabilir. Mevcut tahmin senaryosunda gelişmekte olan ekonomilere sermaye girişinin devam edeceği ve Amerikan Merkez Bankası'nın faiz artırmayacağı varsayılmıştır.

Ekonomide yapısal reformlara hız verilmesi, özellikle işgücü üzerindeki yükleri azaltıcı adımlar atılması, eğitim reformu, vergi reformu ve yatırım ortamını iyileştirici düzenlemelere hız verilmesi ekonomik büyümeyi olumlu etkilemesinin yanı sıra potansiyel büyümeyi de uzun vadede yukarı çekecektir. Bu yıl bankaların dış borç geri ödemeleri ve borç çevrim oranının %100'ün altında kalacağı varsayılmıştır. Yılın ikinci yarısında kredi artışının kademeli olarak tekrar pozitif döneceği öngörülmektedir. Eğer banka bilançolarında daha hızlı bir mekanizma yardımı ile sorunlu kredilerin temizlenmesi mümkün olursa büyüme oranı tahminlerin üzerinde gerçekleşebilir (TÜSİAD, 2019).

Tablo 3'de, Türkiye'nin ekonomik göstergeleri ve bunlar ışığında yapılan tahminler yer almaktadır.

Tablo 3: Türkiye'nin Detaylandırılmış Ekonomik Göstergeleri

Türkiye'nin Detaylandırılmış Ekonomik Göstergeleri							
	Gerçekleşmeler				Gerçekleşme Tahmini		
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
Büyüme	5,2	6,1	3,2	7,5	2,4	1,0	
Özel Tüketim Harcamaları Artışı	3,0	5,4	3,7	6,1	2,6	1,2	
Toplam Sabit Sermaye Yatırımları Artışı	5,1	9,3	2,3	7,8	-1,0	-3,0	
Enflasyon	8,2	8,8	8,5	11,9	20,3	16,2	
Bütçe Açığı / GSYH (%)	-1,1	-1,0	-1,2	-1,5	-2,1	-1,9	
Kamu Borç Stoku / GSYH (%)	30,0	29,0	29,1	28,2	31,0	33,0	
İhracat, FOB, Milyar Dolar	157,6	143,8	142,5	157,0	168,0	173,0	
İthalat, CIF, Milyar Dolar	242,2	207,2	198,6	233,8	223,0	215,5	
Cari İşlemler Açığı / GSYH (%)	-4,7	-3,7	-3,8	-5,6	-3,0	-2,5	
İşsizlik (%)	9,9	10,3	10,9	10,9	10,8	12,5	
Reel Kur Endeksi (TÜFE Bazlı, TCMB) (%)	-5,1	-2,1	0,0	-10,3	-14,4	-5,0	
İkincil Piy.Göst. Faizi, % (Yıl Ortalaması)	9,3	9,7	9,8	11,8	18,9	17,0	

Kaynak: (TÜSİAD, 2019)

5.2. 2030 İçin Dünya Ekonomisi Projeksiyonu

Sovyetler Birliğinin dağılması ile birlikte ABD dünyada oluşan güç boşluğunu tek başına doldurmaya çalışmıştır. Bu yönde gösterilen çabalar ve müdahaleler birçok coğrafyada istikrarsızlığa sebep olmuştur. Bu istikrarsızlığın yarattığı ortam ülkeleri ekonomik, askeri ve siyasi alanda yeni arayışlara ve ittifaklara itmiştir. ABD stratejisinin Orta Doğu’da ve Orta Asya’da zayıflamasıyla Rusya, Çin, Hindistan, Türkiye gibi küresel ve bölgesel lider olma potansiyeline sahip ülkelerin, stratejik planlarına ivme kazandırmışlardır. Diğer bölgesel güçlerin de bu denkleme eklenmesi ile uluslararası sistemin çok merkezli yapısı ortaya çıkarmıştır. Bu çok merkezli yapıda, ekonomik, politik ve stratejik güç merkezinin tekrar Batı’dan Doğu’ya kaydığı ve mücadelenin Ortadoğu, Asya ve Afrika’da yaşandığı görülmektedir. Bu coğrafyalardaki zengin enerji kaynakları daha önce de olduğu gibi günümüzde de bu bölgeleri şiddetli mücadele ve savaşların merkezi yapmaktadır (Bay, 2018).

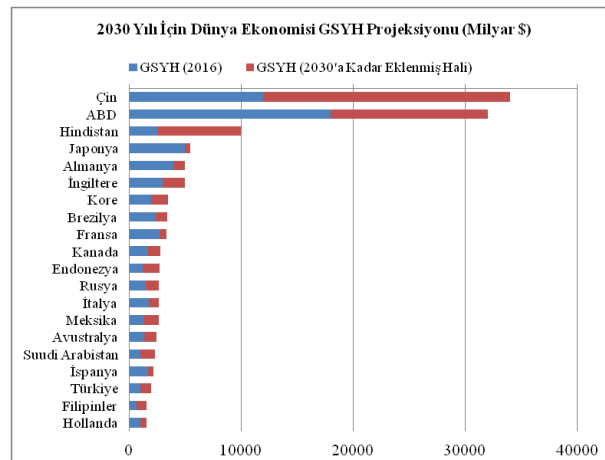
Bu doğrultuda Grafik 1’e bakıldığında, en büyük ekonomiler arasında ABD 18 trilyon dolarlık GSYH ile dünyanın en büyük ekonomisine sahip ülke konumunda bulunmaktadır. ABD’yi yaklaşık 11,8 trilyon dolarlık GSYH ile Çin izlemektedir. Çin’i ise 11,6 trilyon dolar ise Euro Bölgesi

izlemektedir. Avrupa ülkeleri ise sırasıyla Almanya 3,3 trilyon, İngiltere 2,8 trilyon ve Fransa 2,4 trilyon dolar ile sıralanmaktadır. Diğer büyük ekonomilere baktığımızda ise Hindistan 2 trilyon, İtalya 1,8 trilyon, Brezilya 1,7 trilyon ve Kanada 1,5 trilyon ile dünya ekonomisi içerisinde ilk 10 sırayı oluşturmaktadır. Ülkemiz ise sıralamada 718 milyar Dolar GSYH büyüklüğü ile 18. sırada bulunmaktadır.

Dünya ekonomisinin geleceğe dönük yapılan projeksiyonlarında, ABD ile Çin arasındaki GSYH farkı 5,4 trilyon dolara düşeceği ve 2030 yılında Çin 34,4 trilyon dolar dünyanın en büyük ekonomisi haline geleceği tahmin edilmektedir. Hindistan’ın 10,1 trilyon dolar ile ABD’nin (32,9 trilyon dolar) arkasından Japonya’yı geçerek 3. sıraya yerleşeceği öngörülmektedir. Hindistan 2030’da yılında, Çin’in bugünkü durumuna benzer şekilde, yükselen ekonomik güç merkezi olarak görülecektir.

Grafikte, 2030 yılında Avrupa’nın iki büyük ekonomisi Almanya ve İngiltere birer sıra düştüğü, Güney Kore’nin ise 3,5 trilyon dolar ile 7. sıraya yükselerek en büyük 10 ekonomi arasına girdiği görülmektedir. Malezya ve Endonezya sıralamada; sırasıyla 15 ve 5 sıra yükselirken; İsveç 6 basamak ve İtalya bulunduğu yerden 5 basamak aşağı inmektedir (EU, 2016).

Grafik 1: 2030 Yılı Dünya Ekonomisi GSYH Projeksiyonu

Kaynak: (EU, 2016)

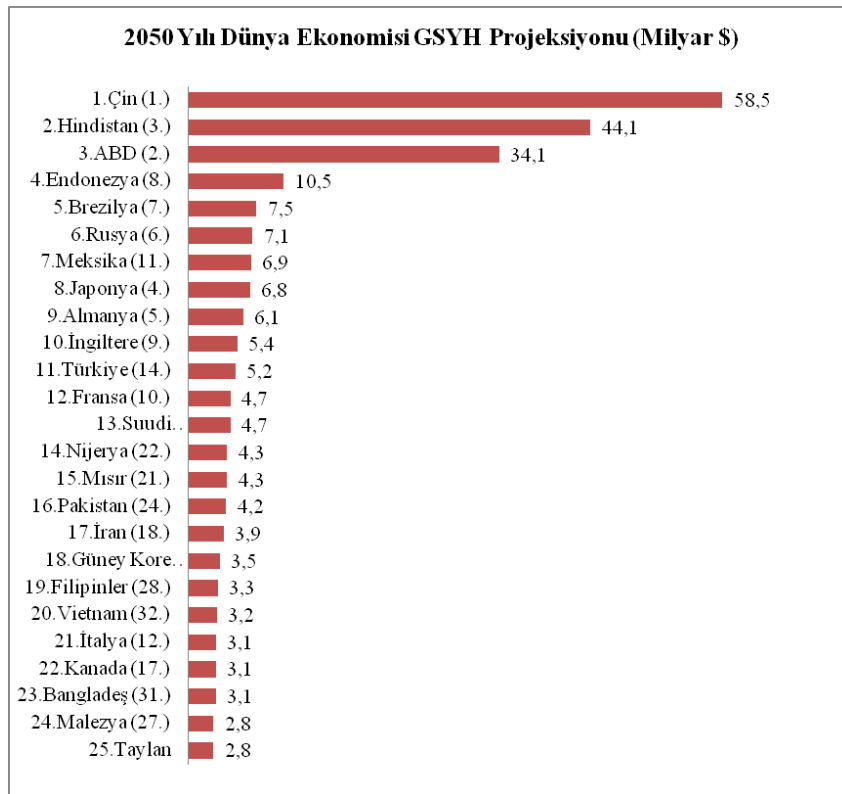
5.3. 2050 İçin Dünya Ekonomisi Projeksiyonu

2050 yılı için Dünya ekonomisi için yapılan tahminlere göre ise Çin 58,5 trilyon dolarlık GSYİH 1. sıraya, Hindistan ise 44,1 trilyon dolarlık GSYİH ile 2. sıraya yükselerek ABD'nin önüne geçecektir. Gelişmekte olan ülkelerden Endonezya 4. sıraya, Brezilya 5. sıraya, Rusya 6. sıraya, Meksika ise 7. sıraya yükselmesi beklenmektedir. Gelişmiş ülkelerden Japonya 8. sıraya düşerken Almanya 9. sıraya, İngiltere ise 10. sıraya gerileyecek, Türkiye ise bu

ülkelerin hemen arkasından 5,2 trilyon dolarlık GSYH ile tahminlere göre 11. sırada bulunacaktır (Bay, 2018).

Grafik 2'de, ülkeler bazında dünya ekonomisinin 2050 tahminleri listelenmiştir. Parantez içindeki sayılar ise, ülkelerin 2016 yılındaki yerlerini belirtmektedir.

Grafik 2: 2050 Yılı Dünya Ekonomisi GSYH Projeksiyonu

Kaynak: (PWC, 2018)

Bu parametrelere ek olarak, ekonomik aktiviteler bakımından dünya nüfusundaki gelişmelere de bakmak yerinde olacaktır. Birleşmiş Milletler raporuna göre, 7,6 milyar olan mevcut dünya nüfusunun 2030 yılında 8,6 milyar, 2050 yılında 9,8 milyar ve 2100 yılında 11,2 milyar'a ulaşması

beklenmekte olup. Çin (1,4 milyar) ve Hindistan (1,3 milyar), toplam nüfusun sırasıyla %19 ve %18'ini oluşturan en kalabalık ülkeler arasında yerini korumaktadır. Batı ülkelerinde nüfus düşerken Asya ve Afrika ülkelerinde

nüfusun artması yönünde beklentiler mevcuttur.

Sanayi devriminden önce bin yıldan fazla bir süre boyunca, dünyanın en büyük nüfusuna sahip ülkesi Çin ile Hindistan'ın dünya ekonomisindeki toplam payı rutin olarak yüzde 50'den fazlaydı. Son iki yüzyılda bu iki ülkenin önemi, batı ekonomileri daha hızlı ilerlediği için önemli ölçüde azalmıştı fakat günümüzde kaynaklara ve teknolojiye erişim ile nüfus yoğunluğunun vermiş olduğu düşük maliyet dünya ekonomisinde bu ülkeleri avantajlı duruma getirmiştir (Bay, 2018).

6. SONUÇ

Günümüzde dünyada artan nüfus, insanlığın çeşitlenen ve geometrik olarak artış gösteren gereksinimleri, beraberinde var olan kaynakları çok hızlı bir şekilde eritmekte, bunun doğal sonucu olarak da, tüm ülkeler açısından ekonomik sorunları

beraberinde getirmektedir. Araştırma bu durumdan yola çıkarak, yakın geçmiş, mevcut durum ve yakın gelecek açısından genel bir ekonomik resim çizmek ve dünya ülkeleri içinde ülkemizin yerini saptamak hedefini gütmektedir.

Bu çalışma sonuç bölümü dışında beş bölümden oluşmakta ve giriş bölümünün ardından, dünya ekonomisinin, son yüz elli yılını içeren yakın tarihini, finans perspektifinden kuşbakışı olarak mercek altına alan bir bölümle devam etmektedir. Bu tanıtımın ardından, bir sonraki bölümde, gerek dünya gerekse Türkiye için önemli olduğu düşünülen makro ekonomik gelişmelerden söz edilmiştir. Dünya ekonomisine yön veren konular ise ayrı bir bölümde daha detaylı olarak incelenmiştir. Araştırmanın beşinci ve son bölümünde ise, gelecekte on yıllık ve otuz yıllık olmak üzere yapılan ekonomik projeksiyonlara yer verilmiştir.

KAYNAKÇA

1. ACEMOĞLU, D., LAIBSON, D., & LİST, J. A. (2016). Makroekonomi (1 b.). İstanbul: Beta.
2. BAY, E. (2018). Dünya Ekonomisinde Tarihe Dönüş(mü): Yeni İpek Yolu ve Değişen Ekonomik Güç Dengesi. Para & Borsa : <https://www.paraborsa.net/i/dunya-ekonomisinde-tarihe-donusmu-yeni-ipek-yolu-ve-degisen-ekonomik-guc-dengesi/> adresinden alınmıştır
3. DALKIRANOĞLU, B. (2018). Dünya Tarihini Şekillendiren 8 Antik Ticaret Yolu. ListeList: <https://listelist.com/antik-ticaret-yollari> adresinden alınmıştır
4. ECONOMIST, T. (2018). Finance and Economics. The Economist: <https://www.economist.com/finance-and-economics/> adresinden alınmıştır
5. FİLOZOFUMTIRAK. (2017). Dünya Tarihi (Küreselleşme ve Ekonomi) - Belgesel. youtube: <https://www.youtube.com/watch?v=W8ewdLm89o0> adresinden alınmıştır
6. IMF FINANCE. (2018). International Monetary Fund: www.imf.org adresinden alınmıştır
7. INDEX, T. G. (2018). Financial Centre Futures. Mayor: Long Finance And Financial Futures.
8. Kazgan, G. (2016). Liberalizmden Neoliberalizme. İstanbul: Remzi Kitapevi.
9. Moshirian, F. (2007). Globalisation And The Role Of Effective International Institutions. Journal of Banking & Finance, s. 1579–1593.
10. PWC. (2018). The World in 2050. PWC Global: <https://www.pwc.com/gx/en/issues/economy/the-world-in-2050.html> adresinden alınmıştır.

11. Schmukler, S. (2004). Financial Globalization: Gain And Pain For Developing Countries. *Economic Review*, s. 39.
12. TERZİ, N. (2017). Küresel Finasta Güncel Konular (1 b.). İstanbul: Beta.
13. TÜİK. (2018). Temel İstatistikler. Türkiye İstatistik Kurumu: www.tuik.gov.tr adresinden alınmıştır
14. TÜSİAD. (2019). 2019 Yılına Girerken Türkiye ve Dünya Ekonomisi. İstanbul: TÜSİAD.
15. WHAT IS THE GPCI? (2018). mmf: <http://mori-m-foundation.or.jp/english/ius2/gpci2/index.shtml> adresinden alınmıştır
16. YILMAZ, M., & Divani, E. (2018). Ticaret Savaşları, Ekonomik Milliyetçilik, Yeni Merkantilizm ve Dünya Ticaret Örgütünün İşlevsizliği. İzmir Katip Çelebi Üniversitesi İİBF Dergisi, s. 10-2